

Thema: Jezus' doop als negatief van onze doop (doopdienst)

Orde van dienst

Voorzang: Gezang 281

Votum en Groet

Zingen: Psalm 90,1

Lezing van het doopformulier

Zingen: Gezang 141,2.3

De doopouders beantwoorden de doopvragen

De kinderen van de gemeente zingen: 'Jezus roept alle kleine kinderen'

Bediening van de doop

Zingen: Gezang 444,1.3 en Opwekking 518

Dankzegging en gebed om het licht van de Geest

Schriftlezingen: Jesaja 63,15-64,5 en Lucas 3,1-20

Zingen: Psalm 107,8.9

Verkondiging van Lucas 3,21.22

Zingen: Gezang 165,1.3.5

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Opwekking 347

Zegen

Zingen: Gezang 456,3

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Bij de doop van prins William, de oudste zoon van prins Charles en Lady Di, is water uit de Jordaan gebruikt.

Dat schijnt in meer vorstenhuizen te gebeuren.

Ik denk, dat de doop van deze prinsen en prinsessen op die manier een bijzondere wijding moet ontvangen.

Voor zo iemand is gewoon water kennelijk niet goed genoeg.

Dan moet je water gebruiken waarmee niemand minder dan Jezus zelf is gedoopt.

Zo wordt er een speciaal verband gelegd tussen de doop van Jezus en de doop van zo'n prins of prinses.

X. en Y. zijn gewoon met water uit de kraan gedoopt.

Niets bijzonders.

Maar evengoed is er een speciaal verband tussen de doop van Jezus en hun doop.

Maar die link zit 'm beslist niet in de kwaliteit van het gebruikte water.

Lucas vertelt van een hele volksbeweging die is ontstaan rondom de persoon van Johannes de Doper.

Zijn naam zegt het al: het meest kenmerkende van het optreden van Johannes was het feit dat hij doopte.

Nu was de plechtigheid van de doop op zichzelf niet onbekend in die tijd.

Maar dit ritueel gold alleen voor niet-Joden, die tot het Jodendom overgingen.

Voordat zo'n niet-Jood zich liet besnijden, het teken dat hij Jood geworden was, moest hij zich eerst laten dopen.

Eigenlijk was dat een behoorlijke vernedering voor zo'n niet-Jood.

Want door zich te laten dopen gaf hij nl. zijn onreinheid toe.

Gaf hij toe, dat hij in vergelijking met een Jood minderwaardig was.

Want de Joden zelf hadden deze doop niet nodig.

Maar de niet-Jood moest zich eerst maar eens flink wassen, voordat hij bij het Joodse volk mocht gaan horen.

Nu is het schokkende in het optreden van Johannes geweest, dat hij de doop van tot het Jodendom bekeerde niet-Joden toepaste op de Joden zelf.

Johannes scheert Joden en niet-Joden volledig over één kam.

Hij wijst alle mensen zonder onderscheid op hun zondigheid en op de noodzaak zich daarvan schoon te maken.

Dat zegt hij tegen de tollenaar, de man van de belasting in dienst van de vijand,
die de mensen uitzuigt
en tegen de soldaat, die hen plundert.

Maar hij zegt het ook tegen de vrome Farizeeër, die zich trouw houdt aan de wet. En tegen de Sadduceeër, die zichzelf en de zijnen beschouwde als de crème de la crème van de natie.

Johannes houdt zo opruiming onder de vanzelfsprekendheden van het Jodendom van zijn dagen.

Hij houdt allen zonder onderscheid een spiegel voor.

En zijn conclusie is voor ieder gelijk: Niemand is het waard het Koninkrijk van God binnen te gaan.

De Jood staat met de niet-Jood op één lijn.

En de Farizeeër met de tollenaar en de Sadduceeër met de hoer.

De vrome kerkganger heeft niets voor op de crimineel.

En de ouderling staat op één lijn met de drugsdealer.

Iedereen heeft schuld te belijden.

Iedereen heeft vergeving van zonden nodig.

Er zijn geen uitzonderingen!

Ieder heeft zijn steentje bijgedragen aan de samenleving waarvan we deel uitmaken.

Ik denk even aan de consternatie na de cafébrand in Volendam.

We zijn er als de kippen bij om daar iemand de schuld van te geven.

En dat geeft een goed gevoel, want dan hebben we het kwaad gelokaliseerd.

Veerman, de kroegbaas, is de zondebok. En zijn dochter.

Die hebben het er bij laten zitten.

En de directeur van Fireworks in Enschede moet boeten voor de gevolgen van de vuurwerkcramp.

Maar bij nader onderzoek blijkt het allemaal veel ingewikkelder te zijn.

Er is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en een gemeenschappelijke schuld.

Je kunt niet zomaar even de schuld van je afschuiven.

Ten diepste staat niemand met schone handen.

Dat besef deed rondom de Doper een beweging van bijzonder karakter ontstaan.

Een fraai gezelschap van mensen met een leven vol teleurstellingen en mislukkingen.

Een leven van grote en kleine zonden, van ruige en nette zonden.

Van opstaan en steeds weer terugvallen.

Van schuld en onmacht.

Bovendien sleepten deze mensen heel de geschiedenis met zich mee van het volk, waartoe ze behoorden.

Een geschiedenis van afval en bekering, van ongehoorzaamheid en telkens weer nieuwe toewijding.

Een geschiedenis van telkens weer nieuwe hoop en van de ontuchtering, die er stevast op volgde.

Maar wie bij Johannes kwam beleed zijn schuld.

De mensen, die zich lieten dopen, hadden doorgekregen: dit hebben wij er nu van gemaakt - van ons leven, van ons volksbestaan, van onze wereld.

Een leven, dor en doods als een woestijn.

En wie bij Johannes kwam om gedoopt te worden wist: niemand kan daarvan de schuld op anderen schuiven.

De Farizeeër kan de schuld niet geven aan de tollenaar.

En de tollenaar niet aan de soldaat.

Niemand kan zeggen: als zij het maar eens beter hadden aangepakt.

Als zij maar niet zo progressief waren geweest, of zo conservatief, zo streng of zo losbandig.

Nee, we weten het allemaal: ik heb dit op mijn geweten.

En onder die schuld kom ik niet meer uit.

Die schuld houdt me gevangen.

Die schuld vermoordt me.

En zo is er geen toekomst meer, voor mij niet en niet voor mijn volk.

Wie zich door Johannes liet dopen, erkende dit volmondig.

Ja, maar wat veranderde er door de doop van Johannes?

In wezen helemaal niets!

De situatie lijkt op die, die we beschreven vinden in Jes. 63/4.

Daar vinden we het gebed van een boeteling uit de tijd van Israëls ballingschap.

Deze Joodse bidder geeft toe, dat Gods toorn over hun zonden terecht is.

Tegelijk is er een schreeuw om genade, een beroep op Gods barmhartigheid, een intens verlangen dat de hemel weer geopend wordt, zodat er weer contact zal zijn tussen God en zijn volk.

Maar mag Israël dan nog rekenen op Gods liefde?

Mag het aanspraak maken op een nieuw begin?

Wat moet God beginnen met een volk dat bewezen heeft niet trouw te kunnen zijn?

Het is toch niet zo vreemd dat God zich van hen terugtrekt?

En de menigte boetelingen aan de Jordaan bewijst metterdaad, dat alle vergeving boter aan de galg gesmeerd is.

Want zij zijn immers het zoveelste geslacht van het volk dat zich eeuwenlang heeft mogen koesteren in Gods bijzondere aandacht en liefde.

Israël mocht weer uit de ballingschap terugkeren in het beloofde land, maar het raakte daar opnieuw in het kwaad verstrikt.

En ja, daar staan ze dan weer met het boetekleed aan, voor de zoveelste keer in hun geschiedenis.

Ik weet van een predikant, die op kerkeradsvergaderingen nogal eens scherp kon uitvallen tegen andere kerkeradsleden.

Maar hij was ook altijd heel royaal met het aanbieden van excuses.

En toen het weer eens zover was, zei hij erbij: Nou ja, het boetekleed ontsiert een mens niet, zullen we maar zeggen.

Waarop één van de broeders antwoordde: Dat is wel zo, dominee, maar je moet er niet je dagelijks pak van maken.

En zo is het maar net!

Het is natuurlijk niet niks dat zo velen door de prediking van Johannes blijf geven van berouw en hun schuld inzien.

Maar wat moet God ermee?

Het volk draagt het boetekleed al voor de zoveelste keer!

Eigenlijk is de geschiedenis van God met zijn volk in een impasse geraakt.
Het volk blijkt onverbeterlijk.
Hoe kan God dan nog met hen verder gaan?
Doet Hij er niet beter aan zich voorgoed in de hemel terug te trekken en Israël en de wereld aan zichzelf over te laten?

Maar dan, als Johannes een menigte van berouwvolle zondaren om zich heen verzameld heeft – dan verschijnt Jezus op het toneel.
En ook Hij laat zich dopen.
Ja, Lucas vertelt het zo eventjes in een bijzin.
Hij heeft eigenlijk veel meer belangstelling voor wat er ná de doop gebeurde.
En dat is ook van enorm belang, zoals ik straks zal laten zien.
Maar alleen al dat Jezus zich láát dopen is verrassend.

Mattheus vertelt hoe Johannes het daar moeilijk mee had.
En geen wonder!
Want wat moet Jezus bij al die verongelukte mensen, vastgelopen in hun schuld?
Daar staat Hij tussen de mensen.
Voor Hem staat een hoer, achter Hem een afperser en een fraudeur.
Naast Hem een echtgenoot die zijn vrouw bedroog.
Daar hoort Hij toch helemaal niet bij thuis?
Van welk kwaad moet Hij zich bekeren?
Wat zal er van Jezus in het doopwater van de Jordaan achter moeten blijven?
Jezus is immers de onschuldige, de vlekkeloze?

En toch stapt Jezus de Jordaan in.
Hij gaat midden tussen die mensen met hun door eigen schuld mislukte levens staan en zegt: Ik hoor bij jullie! Ik wil aan jullie leven deelnemen.
Ik wil er zo aan deelnemen dat ik buig onder jullie schuld.

Hoe zou u het vinden om u te wassen in een badkuip, waar al wel tien of twintig mensen voor u zich gewassen hebben?
En niet zomaar twintig mensen, maar echte viezerikken onder het vuil?
In een badkuip waar al hun vuiligheid boven op het water drijft?

Van Jezus is inderdaad niets achtergebleven in het Jordaanwater.
Integendeel!
Maar toen Hij uit het water boven kwam kleefde aan Hem heel de vuile troep, heel de zondelast waarvan de anderen zich gereinigd hadden.

Toen Prins William van Engeland gedoopt werd met Jordaanwater, was dat om hem te onderscheiden van anderen die met gewoon water werden gedoopt.
Maar toen Jezus met Jordaanwater werd gedoopt, plaatste Hij zich juist op één lijn met allen die zich van hun schuld bewust waren.
Als Jezus ziet hoe wij aan onze schuld ten onder gaan, dan blijft hij niet op de hoge, veilige oever staan.
Maar Hij springt in het water, waarin wij verdrinken.
Hij gaat met ons kopje onder.
Hij wordt echt één van ons.

Maar dáár – in onze situatie, in onze onmacht – breekt Hij door onze schuld heen weer een weg open naar God toe, naar het leven toe, naar nieuwe ongeachte mogelijkheden toe.

Lucas vertelt dat Jezus op het moment van zijn doop in gebed was.

Als je het evangelie naar Lucas doorleest merk je dat deze evangelist heel veel aandacht heeft voor het gebedsleven van Jezus.

Dat bidden spreekt van een bijzondere band van Jezus met zijn Vader in de hemel.

En daarin is Hij een voorbeeld voor ons.

Vandaag is de eerste dag van een week van gebed die wereldwijd gehouden wordt.

In die week bidden talloze christenen over heel de wereld, soms in groepjes van twee of drie, heel gericht voor de samenleving waar ze deel van uitmaken.

En nooit zijn we misschien meer verbonden met onze Heer dan wanneer we intens bidden en al biddend ons leven en dat van onze medemensen voor God neerleggen.

Wat zou Jezus gebeden hebben op het moment van zijn doop?

Zal Hij in zijn gebed niet heel de nood van die met schuld beladen mensen, de nood van zijn volk Israël en de nood van de wereld die de vrede maar niet vinden kan – zal Hij niet die diepe nood bij God gebracht hebben?

De nood van toen en van vandaag, waar ook deze pas gedoopte kinderen in zullen delen?

En dan, als Jezus zo na zijn doop in gebed is – dan gebeuren er verrassende dingen.

De hemel gaat open en de Geest daalt neer in de zichtbare gedaante van een duif.

En uit de open hemel klinkt een stem.

Deze drie dingen – de geopende hemel, de neerdaling van de Geest en de stem – ze maken duidelijk dat er met de doop van Jezus iets enorm belangrijks gebeurt.

Eerlijk gezegd voel ik me onmachtig om zelfs maar bij benadering de grootheid van dit moment duidelijk te maken.

Het is één van de zeldzame ogenblikken in de geschiedenis waarin de hemelse werkelijkheid achter de aardse werkelijkheid merkbaar wordt.

Ja, waarin die hemelse werkelijkheid de aardse werkelijkheid is binnengedrongen.

Er is daar bij de Jordaan iets fundamenteels gebeurd.

De impasse, waarin de geschiedenis van God met zijn volk geraakt was vanwege de onverbeterlijkheid van het volk – die impasse is daar en toen doorbroken.

Jezus is de man die de voortgang van de geschiedenis mogelijk maakt.

Zodra Hij in zijn onschuld naast de zondaars gaat staan en aan hun verloren leven deelneemt – op dat moment gaat de hemel open.

Na eeuwen wordt het gebed van de boeteling uit Jes. 64 verhoord.

God is de verhoorder van gebed.

God treedt op ongehoorde wijze weer in contact met zijn zondige volk.

Er is een mogelijkheid gevonden dat de heilige God verder gaat met een volk dat zich aan zijn zondigheid niet kan ontworstelen en telkens weer struikelt en valt.

Jezus is naast hen gaat staan.

En Hij tilt hun schuldenlast op zijn eigen schouders en bukt zich eronder.

De hemel gaat open en Gods Geest daalt op Hem neer.

En zo verbindt God zich op unieke wijze met deze mens Jezus.

Jezus wordt zo in het openbaar bevestigd en gezalfd tot het ambt van verlosser van Israël.

Op dit moment van de doop wordt Jezus Gods Gezalfde, de Messias.

Op dit moment wordt Jezus de Christus.

En de machtige Geest van God is zijn kracht om zijn ambt uit te oefenen.

En dan klinkt daar ook nog een stem, de stem van God die Jezus aanspreekt als de Zoon, de geliefde, in wie God zijn welbehagen heeft.

In dit woord klinken allerlei motieven door uit woorden van profeten en psalmdichters, waarmee de gelovigen in Israël vertrouwd waren en die hen spraken van Bevrijder op wie zij wachtten en naar wie zij uitzagen.

En nu gaat die verwachting in vervulling.

Nu, dat opengaan van de hemel, het neerdalen van de Geest en het geluid van die stem uit de hemel maken onmiskenbaar duidelijk, dat door de doop van Jezus in de Jordaan een beslissende fase in de geschiedenis van God met zijn volk en met de wereld is ingeluid.

Door zijn doop trekt Jezus aan wat de boeteling uit Jes. 64 het bezoedelde kleed van onze ongerechtigheden noemt.

Hij hult zich in de rafelige lompen van onze schuld.

U kent het spreekwoord: Kleren maken de man.

Dat spreekwoord bedoelt: je wordt aangekeken voor wat je draagt.

En zo staat Jezus voor God als schuldige, als onreine, als een mens die straf verdient.

Als Jezus afdaald in de Jordaan, het badwater van onze zonden, dan zet Hij de eerste stap op de weg naar het kruis.

En de Vader verklaard Hem dáárom zijn liefde en Hij schenkt Hem daarvoor de hulp van zijn Geest.

Maar het brengt Hem wel onder het oordeel van God.

Maar zo is Jezus' doop het negatief van de doop van X. en Y.

U weet wel, op een negatief van een foto is donker wat op de foto licht is en licht wat op de foto donker is – precies het tegendeel.

Nu, zo is Jezus' doop het negatief van de doop van ons en onze kinderen.

De doop van Jezus brengt Hem onder Gods oordeel en gericht.

Maar onze doop bevrijdt ons daar juist van.

Jezus krijgt bij zijn doop de rafelige plunje van onze schuld te dragen en Hij is daar door God ook naar behandeld.

Maar door onze doop worden wij bekleed met het smetteloos witte kleed van Jezus' volmaakte gehoorzaamheid.

En ook hier geldt: kleren maken de man!

God ziet ons aan als zijn eigen Zoon.

En zo zijn we aanvaardbaar in Gods ogen.

Dat worden we niet door heropvoeding of mentaliteitsverandering of een reclasseringsprogramma of door een nieuwe godsdienstigheid.

Maar alleen door die Ene, die zich onder onze schuld gebogen heeft, die onze complexen en frustraties heeft gedragen, die onze neurosen en verslaafdheden op zich genomen heeft.

En die gezegd heeft: Hoe diep je ook bent gezonken, ik hoor bij jullie!

En sinds de dag van Jezus' doop is de hemel nooit meer gesloten.

Want onder de geopende hemel is altijd de Naam gegeven van Jezus Christus.

Hij doet ons tot de Vader treden.

En door de doop vormt Hij een nieuwe gemeenschap.

Een gemeenschap van mensen, die van zichzelf geen hoge verwachtingen meer hebben, maar die leven uit wat Christus heeft gedaan.

Al onze boosheid en ellende

ging met de Heer te rust in 't graf.

Wij zijn ontslagen van de straf

en God wil zich weer tot ons wenden
als zijn gekenden.

Zoals de Christus is verrezen
door 's Vaders heerlijke overmacht,
zo zijn ook wij aan 't licht gebracht
om nieuw te leven, zonder vrezen,
nu en na dezen.

AMEN.